

# Roma sayachin rikch'ayninta - Chunka hukniyuq yupay

*Profeciapa Kimsakllata Aplicacionninta Entender: 11 de septiembre de 2001, hinaspa Laodicea Adventismopaq qhepaman Pruebanakuy Ruwana Tukuyninpaq*

Jeff Pippenger  
2024-08-30

Hinallataqmi, imaynachus 11 agosto 1840 punchawpi Millerpa chaskisqan kamachikuykunata takyachirqan, chay hinallataq 11 septiembre 2001 qhipamanqa, qhawayta munasqankunapaq rikurqanmi Future for America-pa chaskisqan proféticoy yachayñiqikunaqa qhepa paraq cheqaq bíblicomanta metodologíam kasqanta, imaynachus sut'ichasqa kashan Isaías qelqapa iskay chunka pusaqniyuq capítulo nisqapi. Sagrado historiapi sut'ichasqa hina, reforma línea patapi reforma línea nisqapa churayninmi takyachirqan 11 septiembre 2001 punchawqa 11 agosto 1840 punchawpa hukmanta kutimuynin kasqanta.

Qhawarirqanku karqanmi Apocalipsis chunka kaqpi atinyiyuq angel 1840 watapi uraykamusqanmanta, payqa 2001 watapi uraykamusqanta rikch'achirqan. Iskay angelkunapas uraykamurqaku Islammanta huk willakuy hunt'akusqanrayku. Chaymanta kuyuyqa wiñarqan qhari warmikuna metodologíapa allin rurayninman kutichikusqankurayku. Laodicea nirqanku Séptimo Día Adventistakunapa pusayninqa p'unchaykuna tukukuyin pachapi 1989 watapi saqisqa karqan, kunanqa chay iglesiapis qhipa pruebanman yaykurqan, Señor qallarispas kimsakaq angelpa kuyuynta akllananpaq qhipa p'unchaykuna rimachiqninkuna kananpaq.

Qhipa p'unchaykunapaq qhawaq kamachiykunamanta huk ñawpaq kaq kamachiyqa karqan kinsa kutikunapq willakuy hinam profecía nisqapa rurasqan. Chay pacha, aswanraqmi chayqa sut'inchakarqan kimsa ay nisqakunapa kinsa kuti churasqanpi, maymi sut'ita sayarichirqan 11 ñiqin septiembre killapa, 2001 watapi pasasqanta. Chay chiqaq yachay llamp'u sonqowan allinta maskhaspa tapukusqa kaptinmi, pichus chay hina pacha Jeremíaspa “ñawpa puriyninkuna”man pusasqa karqanku, chiqaqta maskhaq sonqokunawan, profecíaqa hunt'akuyin, chaywan kуска, kinsa angelpa kuyuyin chaskisqan profecía qhawaq kamachiykunapa chiqap kasqan riqsisqa karqan.

Rikurirqanmi qallarirqa allin pionero yachay, Apocalipsis qanchisniyuq pusaq chunka isqunniyuq qillqapi ñawpaq ñak'ariypa historianta, Islam nisqaman rikuchisqanta. Llulla profeta Mohammed nisqapas chay historiapa reyñin kasqanta rikurirqanmi. Chay historiapi Islamqa Roma Imperiota maqanakuspa atacanqa karqan, hinaspataq paykuna maqanakuy-ninkupa imayna kasqan sut'inchasqa karqan usqhaylla, mana suyasqa hina maqayta ruray nisqawan. Chaymanta entiendesqa karqan Islampa kikin maqanakuy-ninmi “assassin” nisqa simipa etimológico saphiyninkunata qusqanta. Chay historiapi Islamqa Roma llaqtapa soldadokunata nanachinqa karqan, hinaspataq chay pacha tukukuq karqan pachak pichqa chunka watayuy pacha-profecía

nisqapa siq'in uranpi. Chay pacha-profecía 27 julio 1449 watapi tukukuptinmi, iskay ñak'ariypa pacha-profecíanpas historiapas qallariq.

Qallarirqa huk pacha-profesíam kimsa pachak isqun chunka huk watayuy, chunka pichqa p'unchayniyuq, chaymi tukurqa Agosto 11, 1840 p'unchaypi. Chay historiapi kamachiq, Islam-pa profesia rurasqanta rikuchiq, karqa Ottman, paymi Mohammed-wan ñawpaq ñak'ariy historiapi unanchasqa karqa. Isqon ñiqin capítulo nin: iskay ñiqin ñak'ariy historiapi, Islamqa Roma-pa soldadonkunata wañuchinqa. Paykunaqa manaraq saquespa chay maqanakuy hina rurayta apaykachasqankuraq, usqhaylla mana suyakuypi atacaspa; ichaqa chay historiapiqa ñawpaq kutipi pólvora rurasqa karqa hinaspa llamk'achisqa, chayrayku iskay ñiqin ñak'ariyqa huk maqanakuy imayna kasqanta rikuchirqa, sicario-pa usqhaylla atacarqa hina, hinaspas explosivokunatapas uqllarqa.

2001 watapi 11 p'unchawpiqa Islampa kimsakaq ayriyninqa Romaq espiritu soldadunkunaman phutikuqkunawan usqhaylla chayarqa. Chay ruwayqa achka profetikuq cheqaq kaypa siq'ikunata qallariy nisqa señaltaraq karqa, ichaqa sut'inmi ñawpaq kaq iskay testigokuna patanpi sayasqa karqa: ñawpaq kaq ayriypa, iskay kaq ayriypa ima. Chay ruwayqa sut'inmi rikuchirqa, imaynachus Milleritakunaq historiankupi 1840 watapi agosto killapa 11 p'unchawninpi kallpachasqa kayqa, maypichus Islammanta profecía, iskay kaq ayriymanta, hunt'asqa karqa, hinallataq Apocalipsis chunkaq angelnin uraykamurqa, chay hinallataq Islammanta profecía, kimsakaq ayriymanta, chayamuqtinqa, chay p'unchawpi Apocalipsis chunka pusaqniyuq angelpa uraykamuyinta señalarqa.

“¿Acaso viene ahora la palabra que he declarado que Nueva York ha de ser barrida por una ola de marea? Esto nunca lo he dicho. He dicho, al contemplar los grandes edificios que allí se levantaban, piso tras piso: ‘¡Qué escenas tan terribles tendrán lugar cuando el Señor se levante para sacudir terriblemente la tierra! Entonces se cumplirán las palabras de Apocalipsis 18:1–3.’ Todo el capítulo dieciocho de Apocalipsis es una advertencia de lo que ha de sobrevenir a la tierra. Pero no tengo luz en particular respecto de lo que ha de venir sobre Nueva York, salvo que sé que un día los grandes edificios de allí serán derribados por el giro y trastorno del poder de Dios. Por la luz que me ha sido dada, sé que hay destrucción en el mundo. Una palabra del Señor, un toque de su poder poderoso, y estas estructuras macizas caerán. Tendrán lugar escenas cuya espantosa no podemos imaginar.” Review and Herald, 5 de julio de 1906.

Hinaqa Future for America nisqapa kuyukuyninqa, qhawayta munasqakunaqpaq, Millerita kuyukuypa paralejonnin hinam rikurirqa. Kinsa kaq ayqipa Islam nisqaqa chaymantapacha willakuypa ñawpaq kaq chanikuna ukhupi huk hatun elementom karqa. Inspiración nisqaqa sut'ita yachachirqa: Apocalipsispa angelnin uraykamusqa pachaqa qhepa para chayamunqa.

“Qhepa paraqa tamyanka Diospa llaqtanmanmi urmaykunqa. Huk atinyuq angelmi hanaq pachatamanta uraykamunqa, hinaspa llapan kay pachata k'anchachinqa paypa k'anchayninwan.” Review and Herald, April 21, 1891.

Judá ayllumanta León hina, qhipa tamyap sut'i aswan hatun yachayta kichariyta qallarispa, llaqtanta Joel qillqaman pusarqa, mayqenchus qhipa tamyapaq ñawpaq rikuchiq hatun t'uqu kasqa.

Chay pachapi wakin runakuna, 2001 wata, septiembre 11 qhipaman kuyuymán hukllakusqakuna, yuyarqanku Joelpa ch'uspi hina kawsaqqunam Diospa uvas saphinta waqllachinku, Chawpi Tuta Qapariypa rikch'ariyninman chayanankukama, Islam sutiuyuq kasqanta. Paykunaqa manam rikuyta atirqankuchu, utaq mana munarqankuchu rikuyta, chay ch'uspi hina kawsaqqunapaq Roma kasqanta.

Kimsa ayqakunaq nisqanman hina willakuy qhelqaqa kimsa kutipi churasqa kasqanta reqsisqankumanta paqarisqa kallpayoq k'anchayqa, chay insectokuna Islamta rikuchisqankuta nisqankuman mana qhelqasqa chuya yuyayniyoq lógica yanapayninta yaparqan. Imaynan siempre kaqhinam, huk sapaq interpretación privada chaskisqa kaptin, Qhelqa Sagradata q'iwispa oqharinaku huk pantasqa qallariy yuyayta sayachinankupa. Qhawariyninkuta sayachiy llamk'ayninkupi, rikuchirqanku tipo nisqa principio antitipo nisqawan kуска mana entiendesqankuta.

Teología hinallataq biblia yachaykunapim, “tipo” nisqapas “antitipo” nisqapas iskay imakunapura huk tinkuyninta rikuchinapaqmi llamk'achisqa kanku, mayqinchus hukninpa hukninpa ñawpaqmantaraq unanchan, icha ñawpaqmantaraq sut'inchán. Kay yuyayqa sapa kuti “llanthu” nisqapa, “cheqaq kaq” nisqapa hatun rakikayninkunamanmi yaykun.

Hukhina nisqaqa ñawpaq Testamento ukhupi kaq huk ruway, runa, icha llaqa kamachiy kurumanta, chaymanta musuq Testamento ukhupi kaq huk ruwayman, runaman, icha kurumanta tupaqninpaq ñawpaq willakuyta rikuchiymi. Chayqa huk unancha ñawpaq hamuqmi. Antitipo nisqaqa tipopa hunt'aynin utaq cheqaqman tukukuyninmi. Chayqa tipomanta ñawpaqmanta rikuchisqa cheqaq kaymi. “Llant'u” hinaspa “ukhuynin” nisqakunaqa tipo hinaspa antitipo ukhupi aylluypa tupachinku. “Llant'u” nisqaqa (tipo) nisqata rikuchin, ichaqa “ukhuynin” nisqaqa (antitipo) nisqata rikuchin.

Ama hina pipis taripächishunkichu mikuychikpi, upyaychikpi, fiestapi, mushuq killapi, icha samana p'unchaykunapi ima: chaykunaqa shamunanpaq kaqkunapa llantunlla kanku; ichaqa cheqaq kaqqa Cristom. Colosenses 2:16, 17.

Kamachikuyqa hamuq allin imakunapa llanthunta hap'iqmi, manataqmi imakunapa cheq p'unchaynintaqa; chayraykun watamanta wata mana sayk'uspa haywanankukunawanqa manam hayk'aqpas chayman asuykamuqkunata hunt'asqa kanankama chayananchu. Hebreos 10:1.

11 ñiqin setiembre 2001 watapi qillqasqa ch'awpi rimaypi Joelmanta, hinallataq papal Roma llaqtata allin reqsichiypi, tawa insectokunawan unanchasqa kasqanmanta, chaymi Laodicea sutiuyuq Adventismoq wiñaylla ñak'arichisqa tukuyta rikuchin, chay insectokuna Islam kasqanta, mana Roma kasqanta, nispa arguyskankuqa, manam kimsa llakikuykunapa kimsa kuti churakuyninmanlla mana santokasqa sinchi chaninchayta churarqusqankuchu, aswanpas chay hina rikch'akuqkunatam reqsichirqanku, chaykunaqa Romaq antitiponman rikuchiqa karqanku, hinaspataq chay rikch'akuqkunapa cheqaqpuni Islamta reqsichisqankuta nispa rimarqanku. Chayta ruwaspaqa, willakurqankum chaykunaqa ichaqa mana cheqaqtapuni tipo-antitipo kamachiyta unanchasqankuta, utaq chay rikch'akuqkunata pantachispa rikuchiyqa tukupayninta

chiquanchanapaq allin medio kasqanta creenakusqankuta.

Kunan pacha Roma-manta ch'aqwaypi, huk kutitaqmi rikuchikun chay pantasqa yuyayta hap'iqkuna—Daniel qillqap chunka hukniyuq t'aqapi, chunka tawaq versículopi “suwa runakuna” nisqaqa Estados Unidos kasqanta nisqankuña—mana allintachu entiendenku iskaynintaq, profecíapa kimsa kuti rurasqa apaykachasqanta, hinallataq tipo chaymanta antitipo nisqa kamachiytapas.

Chaykunata “suwa runakuna” Estados Unidos nisqa kasqanta qhawariyninpi hap'iqkuna, kikinkupa sayasqankuta kallpachayta maskaspa, kimsa kutin rurasqa churakuyniyoq kimsa Roma-kunamanta huk churakuyninta apankutaq, chaywan kunan pacha Roma, Roma-pa kimsañiqin rikuriynin, Estados Unidos kasqanta nispa sut'inchayta munaspanku. Mana munayllawan llulla testigota qusqankuta yuyarispas, aswanpas willakuy qhelqapa kimsa kuti churakuynin kamachikuykunamanta ñawsa mana yachayllata rikuchisqankuta yuyarispas, ñawpaq iskay Roma-kunapa huk profético kasqanta apamunku, hinaspataq Roma-pa historianninpi huk kasqankuna kunan pacha Roma-ta reqsisqanta nispa rimanku.

Roma paganaqa kimsa profético hunt'asqan Roma nisqakunamanta ñawpaq kaqmi. Daniel pusaq kaq capitulopin Roma paganaqa qhari uchuy waqrami. Iskay kaq capitulopin Roma paganaqa estadonpa kamachiyninmi. Daniel qanchis kaqpi Roma paganaqa chunka kuti rakisqa qhapaq suyumanmi t'aqakun.

Romaq iskay kaq rikch'ayninpa papal Roma kashan, paymi pusaq ñiqi kapitúlopi warmi uchuy waqra, hinaspataq iskay ñiqi kapitúlopi iglesiapa kamachiynin, hinaspataq qanchis ñiqi kapitúlopi waqra kashan millay rimaykunata rimariq, kimsa waqrakunatataq sap'iykuspa qichuq. Pagano Romaqa hukllaña atiyiniyuq kallpanmi, ichaqa papal Romaqa iskaychasqa atiyiniyuq kallpanmi, papal iglesiata reqsichispa, pagano Romapa ñawpaq política nisqa kamachiy ruwanakunapa estadonmanta kamachiq hina. 1798 watapi, papal atiyiniyuq wañuchiq ch'akiyta chaskirqan, ichaqa mana iglesiay kayninta saqerqanchu; Bibliaq profeciankunapi uywa hina kaynillanta saqerqan, imaraykuchus ñawpaqta kamachisqan civil atiyin qichusqa karqan.

Roma iskay kaqmi papal Roma, hinaspataq Bibliaq profecianpi atiy-hina (bestia-hina) llamk'arqan, maypachachus estadopa atiyininta kamachiyta atirqan, millay rimayniyoq yuyayninkunata hunt'achinanpaq. Ñawpaq Roma sapalla atiyimi karqan, iskay kaq Roma iskaychakuq atiyimi karqan, kinsa kaq Romataq kinsachakuq atiyimi. Romaq kinsa rikuriyninkunaqa kamachisqa kanku chaylla kamachiykunawanmi, imaynachus llapa profecía kimsachakuq churanakusqanpi. Profecía hinaqa kinsan llaquykuna kanku, kinsan Babiloniakuna, kinsan Romakuna, kinsan Elíaskuna ima. Tipo antitipo nisqakunaman hinaqa, ima kimsachakuq churanakuypa ñawpaq iskay rikuriyninkunaqa tipokunam, paykunapa kinsa kaq hunt'akuyq llanthunta qunku; chay kinsa kaqmi antitipo, hinaspa profecía kimsachakuq churanakusqanpa sustancian.

Romawan kusaqa ñawpaq iskay Romaq característicankuna riqsichinku, iskayninmi, pagano Roma hinallataq papal Roma pas, kamachiqninkuman “Pontifex Maximus” sutita qorqanku. Chayrayku, kunan pacha Romaq kamachiqninpa sutinqa “Pontifex Maximus” kanman, chay sutiqa mana hayk'aqpas Estados Unidospa ima presidentenmanpas churakurqanchu. Ñawpaq iskay

Romaqa kimsa allpapa hark'ayninkunata atipayman karqaku, chaywanmi sapaq pacha historiapi tiyana autoridadninta sayachinankupaq. Manam ima pruebayuqchu Estados Unidos 1798 watakama kimsa allpapa hark'ayninkunata atiparqanchu.

Roma qhapaq suyukuna iskaynin ñawpaq kaqkunaqa sut'inchasqa huk churasqa pacha karqan mayqin p'unchaykama aswan qhapaqta kamachinqaku nispá. Daniel chunka hukniyuq qillqapi iskay chunka tawa versículopi, mana cristiano Roma sut'inchasqa kashan huk “pacha” kamachisqanwan, ichaqa kinsa pachak suqta chunka watakuna, chaytaqa ruwarqan Actium Maqanakuyanta 31 a.C. watapi, 330 d.C. watakama. Sapa kuti papal Roma sut'inchasqa kashan chunka iskay pachak suqta chunka watakuna kamachisqanwan, kimsa waqra qichusqa qhepaman, 538 watamanta 1798 watakama. Isaías qillqap chunka kimsa ñiqin capitulopi, Estados Unidos sut'inchasqa kashan qanchis chunka simbólicota watakunata reynasqanwan, huk qhapaq kamachiqa p'unchayninkuna hina; ichaqa manam hayk'aqpas kimsa geográfica hark'akuna qichurqanchu ñawpaqta, manaraq qanchis chunka simbólico watakunata kamachinankupaq.

Kunan pacha Romaqa rikuchisqa kachkan Daniel qillqapi chunka hukniyuq kapitulopi, tawa chunka manta iskay chunka iskay versukulokama, uray llaqtapa reyqipa kimsa geografiaco hark'ayninkunata atipasqanwan: uray llaqtapa reyta, sumaqa allpata, hinallataq Egiptota. Chay kimsa hark'aykuna atipasqa, hinaspa Romaqa kamachikuyninman apasqa kaptinkum, chaymantaq dragón, bestia, llulla profeta nisqakunapa kimsa hukllachasqa huñuyninta ruranku. Juanpas willawanchikmi papal bestiapa wañuy apaq ch'akiyqa hampisqa kasqanta, hinaspa chaymanta iskay chunka iskay simbólico killakunata kamachisqanta.

Hinaspan huk uman ñiqin umankuna hina wañuyman chayachisqa k'iriyuqta rikurqani; ichaqa wañuchiq k'irin hampisqa karqa. Hinaspan lapa kay pachapi kaqkuna animalpa qhepanta admirakuspanku purirqanku. Hinaspan dragonta yupaycharqanku, paymi animalman atiyanta qorqa; animaltapas yupaycharqankutaq, nispanku: “¿Pitaq animal hinaqa kanman? ¿Pitaq paywan maqanakuyta atinman?” Hinaspan payman qosqa karqa hatun simi, jatun rimaykunata, Diospa contranpi rimaykunatapas rimananpaq; hinaspan payman atiyin qosqa karqa tawa chunka iskayniyoq killakunata qatinqinpi kananpaq. Apocalipsis 13:3–5.

Uywa wañuyman apaq ch'akiyusqa allinyachisqa qhepaman tawa chunka iskayniyuq simbólico killakunata kamachiqa, Romanokuna atiyllanmi.

Apocalipsis 13 nisqa willakuyqa ninmi, cordero-hina waqrayuq animalwan rikuchisqa atiyiniyuqqa “kay pachata hinallataq chaypi tiyaqkunatapas” papakuna kamachiyta yupaychanankupaq apamunqa—chaypiqa “leopardo-hina” animalwan unanchasqa kaptin.... Ñawpaq Pachapipas Musuq Pachapipas, papakuna kamachiyqa hatun yupaychayta chaskinqa domingo institucionman qusqa hatunchaypi, chayqa sapan Roma Iglesiapa atiyinllapim sayasqa. El Gran Conflicto, 578.

Pagana, ñawpaq Roma, kinsa pachak soqta chunka watakunata ancha hatun kamachiywan kamachirqa Daniel qillqap chunka hukniyuq kaq kapitulumanta iskay chunka tawayuq versiculon nisqanta hunt'aspa, chaytaq ruwarqan kimsa allpap sayariy hark'akunakunata chinkachisqa qhepanta Daniel qillqap pusaqniyuq kaq kapitulumanta isqun versiculon nisqanta hunt'aspa.

Papal nisqaqa, iskay kaq Roma, chunka iskay pachak suqta chunka watakunapi llapaqta kamachispa qhapaqllataq kamachirqa, Escritura Sagrada-pa achka pasajenkunata hunt'aspa; chaytaq rurakurqa kimsa hallp'a hark'akunakunata chinkachisqa qhepaman, Daniel qanchis ñiqin kapítulopi, pusajmanta iskay chunka versículokamak nisqanta hunt'aspa.

Roma kunan pacha, Daniel chunka hukniyuq qillqapi chunka tawayuq versículopi, uraymanta reynita atipan; chaymanta chunka hukniyuq versículopi sumaq allpata atipan, hinaspa chunka iskayniyuq versículopi Egiptotapas atipan. Roma kunan pachaqa Daniel qillqapa chunka hukniyuq kapítulopi hanaqmanta reymin.

Pagana, ñawpaq Roma, qatiq atiyiniyuq karqa, papal, iskayñiqin Roma pas qatiq atiyiniyuq karqa; chayrayku kunan pacha Roma qatiq atiyiniyuq kanqa.

Estados Unidosqa kimsa kaq ñak'ariypi, kunan pacha Romam rurachkan chaypi, hukllawasqañam chayman yaykunqa; ichaqa kayqa mana Estados Unidos-ta papal atiy kasqanta reqsichinchu, aswanmi qhipa p'unchaykunapi Estados Unidospa papal atiyman rikhurichisqa huk kayninmanta reqsichin.

Qhipa p'unchaykunapi Estados Unidos nisqanta “llaqtaykipa runakunamanta suwaqkuna” kasqanta rimayta munakunkuqa, kimsa Roma-kunapa kimsa kuti churayninta llamk'achispa, Estados Unidos nisqata pantasqa hina reqsichinku. Paykuna llamk'achisqanku pantasqa ñanqa, kimsa kuti churaypa contexto-ninpi, ñawpaq iskay Roma-kunapa huk kawsayninta reqsispa, Romaq profético kawsayninmanta huknin kasqanta sinchita nispa, Roma kikinta mana kasqanta, aswan kinsa kaq Roma kasqanta ninku.

Paykunaqa reqsichkanku Constantinoq ñawpaq kaq domingo p'unchay kamachisqanta wata 321 d.C.-pi, hinaspa papal Romaq domingo p'unchay kamachisqanta wata 538 d.C.-pi, chaywan nispa qhipaman hamuq Estados Unidos llaqtapi domingo p'unchay kamachiyqa Estados Unidosta kunan pacha Roma hina rikuchin, nisqankuta sayachinankupa; hinaspataq pantasqa rurasqankuta chaqrunkunku, Danielpa nisqanman hina “chinkachiq millaykuna” rikuriptin ayqekuychis nispa Jesuspa willakusqanta domingo p'unchay kamachiywan tinkuchispa. Jesuspa rimarisqa “chinkachiq millayqa” qhepa p'unchaykunapi iskay domingo p'unchay kamachiykunamanmi señalan, ichaqa ancha hukniray simbolismom, imaraykuchus chayqa ayqekunapaq willakuymi, manam animalpa señalninta ama chaskinapaq willakuqchu. Pantasqa yuyayninkuqa mana urmayllapas rimanichu qhepa p'unchaykunapi iskay sapaq domingo p'unchay kamachiykuna kasqanmanta.

Chaymi churaqmi qankuna rikunkichikman chinkachiq millay qhellqayta, Daniel profeta nisqa rimarisqanta, santu cheppi sayaqta, (pipas ñawirispapa, entiendanam:) chaypachaqa Judea llaqtapi kaqkuna orqokunaman ayqekuchun: wasi patapi kaq runaqa ama uraykuchunchu wasinmanta imatapas apakunanpaq; nitaq chakrapi kaqpas ama kutirimuchunchu p'achanta apakunanpaq. ¡Ay ñak'ariytaq chay p'unchaykunapi wiksayuq warmikunaq, ñuñuchiq warmikunaqpas! Ichaqa mañakuychik ayqekuyniykichik ama qasapi kanampaq, nitaq samana p'unchaypi. Mateo 24:15–20.

“Daniel profeta nisqan ch’usaqchaypa millay ruwayninqa,” nisqaqa, Jesuspa llaqtanman qosqan señalmi karqa, maypachachus ayqekunanpaq reqsichispa, Jerusalén llaqtapa hamuq chinkachisqanmantam, mana ññiq Roma llapaq muyurikuspa, chaymantaq AD watapi 66manta 70kama, santuarioyta llaqtatawan thuñichirqa.

Jesusqa uyarisqa disipulonkuman willakurqa juicio-kunata, mayqin-kunaqa urmayta kasqanku apostata Israel pataman, hinallataq aswanqa kutichisqa phiñakuyta paykunaman hamunanta, Mesias-ta mana chaskisqankurayku, chakatapi wañuchisqankurayku ima. Mana pantay atina señalkuna ñawpaqman rikurinqa chay manchay tukukuqman ñawpaqta. Chay manchasqa horaqa usqhaylla, qollan qollanmanta hamunqa. Hinaptin Salvadorqa qatinqin-kunata waqyaykurqa: “Chayrayku qankuna rikunkichis Daniel profeta nisqan cheqnisqa ch’usaqyachiq millay llaqiyta, santo cheppi sayashaqa, (pipas ñawiq, unanchaykachun:) chayqa Judeapi kaqkuna orqokunaman ayqekuchun.” Mateo 24:15, 16; Lucas 21:20, 21. Romanokuna yupaychasqanku estandarte-kunata santo allpapi hatarichiptinku, mayqan allpaqa siq’i perqa hawaman pisilla tupu mast’arisqa karqa, chaypim Cristopa qatinqinkuna ayqekuspa salvasqa kayta mask’anankupaq karqa. Señal waqyayta rikuriptinkuqa, mayqinkunachus qispiyta munanku, ama ima qhipariyta ruwachunkuchu....

“Jerusalén llaqtapa thuñuchisqanpiqa manam huk cristianupas wañurqanchu. Cristoqa disipulonkuna-man ñawpaqmanta willarqa, chaymi rimayninkunata creenqakunaqa prometisqa señalta suyarispa qawariq kachkarqaku.... Mana unayachispa ayqekurqaku huk allin amachasqa mayman—Pella llaqtaman, Perea suyupi, Jordán mayu chimbapi.” The Great Controversy, 25, 30.

538 watata qayllamushaptin, chay pacha cristianokuna yachakurqanku iglesiaqa paganismopa religionninwan rimanakuywan qillichasqa kashasqanta; hinaspa Cristopa willakuyninman hina, apostol Pabloq 2 Tesalonicenses capítulo iskaypi testimoniomanta qosqa k’anchaywan kуска, paykuna ayqekurqanku waranqa iskay pachak soqta chunka watayuq profético ch’in pampa-man.

“Ichaqaqaqa, Cristopa hamuqninmanta ñawpaqtaqa, profecíapi willakusqa kasqanman hina, religión pachaspi ancha allin yuyayniyuq rurasqakuna pasanankarqa. Apóstolqa nirqa: ‘Ama usqhaylla yuyayniykichispi kuyurichisqa kaychischu, amataq mancharichisqa kaychischu, nitaq espiritumanta, nitaq simimanta, nitaq qillqasqamanta ñoqaykumantahina, Cristopa p’unchaynin qayllaña kasqanman hina. Ama pipas imaymana ñanwan engañasunkichischu; chay p’unchayqa manan hamunqachu, ñawpaqta hatun kutirikuy hamuspa, hinaspa huchayoq runa rikuchisqa kanankama, chinkachiqpa churin; paymi tukuy Dios sutichasqapa, otaq yupaychasqa kasqapa patanman churakuspa, chaykunata waqllachin, hinaspa Dios hina Diospa templanpi tiyaykuspa, kikinta Dios kasqanta rikuchikun.’”

Pabloqa siminkuna manam pantasqa hamut’anaschu karqa. Manam yachachinachu karqa payqa, huk sapa rikuchisqa qhawariywan, Tesalonicapi kaqkunata Cristo usqhaylla hamunanta willasqanman hina. Chayna sayayqa ññiypi pantayta apamunman karqa; imaraykuchus llakikuyqa achka kuti mana ññiymán pusamun. Chayrayku apostolqa wawqi-panankunata amonestarqa, ama chay hina willakuyta paymanta hamuq hina chaskinankupaq; hinaspan sut’incharqa profeta Daniel nisqanpi ancha sut’i rikuchisqa papal atiyñiyoqqa manaraq hatarimunanku kasqanta, hinaspa Diospa llaqtanpaq contranpi maqanakunanku. Kay

atiyniyoy manaraq wañuchi, Diospa sutinta muspachiq llamk'ayninta hunt'asqankama, inqallam karqan iglesiaqa Señorninkupa hamuyninta suyananpaq. “¿Manachu yuyarinkichis,” nispa Pablo tapurqan, “qankunawanraq kaspaymi kaykunata nisqayta?”

Ancha manchaymi sasa kuyaykunaqa cheqaq Iglesiata hap'iyta rikch'akunan karqan. Apostol qelqashasqan p'unchaykunallapipas, “mana allin kaypa pakasqa ima” ñam qallarisqa karqan llank'ayta. Qhepa p'unchaykunapi rikhurimunankarqan imakunaqa “Satanaspa llank'asqan hina, tukuy atiyniyoy kaywan, señalkunawan, llulla musphachiq admiraykunawan, chinkaqqunapi mana allin kaypa tukuy llullachiywanpas.”

“Ancha chaninchasqa kachkan apostolpa nisqan, chaykunamanta mana munaspa chaskiqkunapaq ‘cheqaq kaypa munakuyninta’ mana chaskiqkunamanta. ‘Kayrayku,’ nispa willakuran llapa cheqaq kay willakuykunata yuyaysapa munaywan qochuqkunamanta, ‘Diosqa kallpayoy pantachiyta paykunaman kachamunqa, llullaqta creenankupa: llapankuta condenasqa kananpaq, cheqaq kayta mana creeqkuna, ichaqa mana allin ruraypi kusiona kaqkuna.’ Runakunaqa mana castigo mana chaskispaqa qochuyta atinchu Diospa khuyakuyninwan paykunaman kachamusqan willanakuykunata. Chay willanakuykunamanta kutirikuylapi sinchita takyaykunamantaqa, Diosqa Espiritunta qochun, munakusqanku pantachiykunallapi saquespa.” Hechos de los Apóstoles, 265, 266.

Paganu kay Iglesiwan tinkuylapi allin kasqanmanta saqisqa ch'iqiqa chay p'unchaykunapi cristianokunata papal Roma-manta t'aqanakunankupaq pusasqa willakuy señalm karqan; ichaqa yuyarinapaqmi kan, Pabloq Jesuspa ayqekuyta yachachisqanman apamun lloqsisqa k'anchayqa, chayllataqmi William Miller hamuqta entienderqan Danielpa qillqasqanpi “sapa punchaw” nisqaqa paganu Roma-ta sut'ichisqanta. Profetapa nisqanman hina paganu Roma hark'aspa kasqan, chaymantaqa urmaykuspa papal Roma tiyananman wichariypaq ñan kicharisqan, chayqa huk cheqaq yachaymi allinta entiendenapaq karqan; imaraykuchus chay profetapa tinkuyta mana reqsisqankumantaqa, chay cheqaqta mana munasqankuman kallpayoy pantayta apamunman karqan. Panay Whiteqa kay kikin historiata rimarin:

“Fiel kasqakuyta munasqakunaqa, sasachakuywan hunt'asqa maqanakuyta munarqanmi, sacerdotal p'achawan pakasqa engañokunaqta, millay ruwaykunatawan Iglesiaman yaykuchisqankumanta mana kuyukuspa sayanankupaq. Bibliataqa manam iñiypa kamachikuynin hina chaskirqankuchu. Religiónpi libertad nisqa yachachikuyqa herejía sutinchasqa karqan, chayta sayachiqkunataq cheqnikusqa hinaspa qarqusqaña karqanku.

“Unay, sinchiwan llakiwan unay p'itiyta qipaspa, pisi iñiqkunaqa yuyaychakurqanku apostapas iglesiamanta llapan hukllayta chinkachiyta, sapaqlañataqmi llullakuymanta, hinaspa idolokunata yupaychaymanta mana kacharichikuyta munaspalla. Paykunapa rikurqanku t'aqanakuyqa mana qichuy atina necesidaddisqanta, Diospa siminta kasukuyta munaspaqa. Manam atirqankuchu llank'ana pantaykunata muchuyta, paykikpa almankupaq wañuy apaq kaptin, nitaq churayta huk ejemplota, chaymi wawankupa, wawankupa wawankunapa iñiyninta peligroman churayman karqan. Hawkallayta, hukllaytawan takyachinankupaqa, Diosman cheqaq kaywan tupaqla llapa saquesqakunata rurankupaq wakichisqa karqanku; ichaqa yacharqanku hawkallaypas ancha chaninnaq rantisqa kananmanta, principio nisqapa sacrificionwan. Sichus hukllayqa atinman takyachiyta cheqaq

kayta hinaspa chiqap kayta pactachispa sapallañachu, chayqa t'aqanakuy kachun, hinaspa maqanakuy pas." El Gran Conflicto, 45, 46.

Qhipa p'unchaykunapi Estados Unidoswan papadowan kachkan profétic t'inkiyqa, 538 d.C. watakama Pablopa pagano Romawan papal Romawan t'inkisqanta reqsichisqanwanmi rikuchisqa, hinallataq aswan kallpanchasqa. Roma kimsa kutin churakusqanpi, pagano Romaqa Jesuspa siminkunata hunt'arqan, ch'inyaypa cheqen nisqanta ayqekunaykipaq señalta hina reqsichispa; papal Romaqa hinallataq Jesuspa siminkunata hunt'arqan. Hermana Whiteqa Cristopa siminkunamanta huknin hunt'akuytapas reqsichin.

"Kunanqa manam Diospa llaqtan runakunapaq pachañachu munakuyninkuta kay pachapi churaypaq, nitaq qorin qhapaq kayninkuta kay pachapi huñunaypaq. Manam karuchu chayamunan pacha, ñawpaq disipulokuna hina, ch'usaq, sapallan chequesman pakakuy maskanaykupaq kallpachasqa kananchikpaq. Imaynachus Jerusalén llaqtata romano soldadokunapa muyuriyqa Judea cristianokunapaq ayqekuy señal karqa, chayhinallataq suyunchikpa atiyinta jap'iy, papaq samana p'unchayta hunt'achiq kamachiypi, noqanchikpaq huk willakuy kanqa. Chaypiraqmi hatun llaqtakunata saqeypa pachan kanqa, huch'uy llaqtakunatapas saqenapaq wakichisqa, urqkunachaw sisasqa, karu pakasqa cheqekunapi qespisqa wasikunaman ripunaykupaq." Testimonies, volumen 5, 464.

Cristopa pachasnin cristianokunapaq, chay willakuyqa maypachachus Jerusalénmanta ayqekunanpaq kasqanta reqsicherqan. Pichqa kaq, suqta kaq pachak watakunapiqa, chay willakuyqa cristianokunata pusarqan ch'in pampa-man ayqekunanpaq.

Hinaspan warmi ayqekurqan chunlla chakisqa pampaman, maypichus Dios qespichisqa kiti karqan paypaq, chaypim payta mikuchinqaku waranqa iskay pachak suqta chunka pichqa punchawkuna.... Chay warmitataq qorqaku hatun ankaq iskay riprunkuna, chunlla chakisqa pampaman, kikinpa kitinman phawananpaq, maypichus uywasqa kashan huk tiempo, tiempos, hinaspa tiempo kuskan, machaqwaypa ñawpaqninmanta. Hinaspan machaqway siminmanta unu taqyarqon mayu hina warmipa qepanta, mayuwan apasqa kananpaq. Ichaqa allpa yanaparqan warmita, hinaspan allpa kicharipa siminta, dragonpa siminmanta wischusqa mayuta millp'urqan. Hinaspan dragon phiñakuspa warmiwan, risqa guerrata ruwaq paypa miraynin puchuqkunawan, pikunachus Diospa kamachikuyninkunata waqaychanku, hinaspa Jesucristoq testimoniunta kapunku. Apocalipsis 12:6, 15–17.

Jesusqa sapa kuti imapas tukukuyninta rikuchin imaqa qallariyninwan, paymi Alpha hinallataq Omega. Ch'usaqyachiq millay ruwaqmanta willakuyqa, papal Romaq historiapi, reqsikurqan maypachachus papal atiyin reqsikurqan churasqa hina sayashaqta ch'uya cheqapi.

Kay amonestaciónqa qillqasqa kachkan Mateo, Marcos, Lucas hinallataq, sapa willakuypipas simikunaqa pisillata hukniraymi kanku. Mateo nin: "Chayrayku qankunaqa rikunkichis ch'usaqyachiypa millay qhelqesqan kaqta, Daniel profeta nisqanman hina rimarisqa, santo cheqapi sayashaqta," nispa; Marcos taq nin: "qankunaqa rikunkichis ch'usaqyachiypa millay qhelqesqan kaqta, Daniel profeta nisqanman hina rimarisqa, mana sayanan cheqapi sayashaqta." Lucas taq nin: "qankunaqa rikunkichis Jerusalén llaqtata ejercitokuna muyurispán, chayqa yachaychisña paypa ch'usaqyachisqa kaynin qayllamushasqanta. Hinaptinga Judea suyupi kaqkunaqa orqokunaman

ayqechunku.”

Kimsa testimoniokunam kuskan hunt’akun. Aswan sut’inchasqa churanapiqa, Lucaspa rimaynin, Jerusalén llaqtata ejercitokuna muyurisan kasqanmanta, riqsichin chay willakuyta: wata 66 d.C. pachapi pagano Roma Jerusalén contra muyuyta qallarisqanpi, Jerusalénpiraq kaq cristianokuna chaylla ayqekunanpaq kasqanta. Mateopa rimaynin “santo lugar” nisqamantaqa, Pablopa riqsichisqanwan tupachkan, maypichus “hucha runa” nisqataqa “Diospa templonpi tiyaykuspa, kikinta Dios kasqanta rikuchikuspa” nispa sut’inchin; chaymi “chiriyachiq millay kaq” nisqapa cumplimiento papalninta reqsinchik. Marcosqa riqsichin chay chiriyachiq millay kaq mana kanan lugarpi sayasqanta, hinaspa chayqa tupachkan qhepa p’unchaykunapi Adventismoman qosqa ayqekuy willakuywan. Iskay willakuykunaqa tinkisqa kanku chay kamachikuywan: pipas chay willakuyta ñawirispapa, entiendenan tiyan; llapankutaq riman señalmanta, mayqanmi chay pacha cristianokunata yachachinan karqa ayqekunankupaq.

Llaqtaykipa suwa runankuna nisqata “Estados Unidos” kasqanta rimakuqkuna pantasqa huk kimsa kuti apaykachasqankuta qollotanku; chaymi reqsichin, “ch’usaqyachiq millay ruway” nisqa Estados Unidospi domingo kamachiypi hunt’akusqan p’unchaypi, chaymanta kallpachisqa domingo kamachiyqa Estados Unidos-ta Kunan Pacha Roma kasqanta reqsichin, imaraykuchus ñawpaq pagan Roma hinallataq papal Roma pas domingo kamachiyta kallpacharqanku.

Chay mana allin churakusqa apaykachasqapa sasachakuyninqa kaymi: pagano Romaq domingo kamachikuyñinqa watapi 321 d.C. rurasqa karqa, ichaqa pagano Romaq “ch’usaqyachiq millay ruway” nisqapa hunt’asqankuqa watapi 66 d.C. ñam hunt’asqa karqa, 255 wata ñawpaqta 321 d.C. domingo kamachikuy manta. Chay hinallataq, “huchayoq runa” paqarichiq allinman mana sayayqa ñam Pabloq p’unchayninpi pasasharqa, paymi nirqa: “mana allin ruwaypa pakasqa kayninqa ñam llank’ashan,” ichaqa papaq domingo kamachikuyninqa tawa pachak watamanta aswan qhipaman hamurqa. Kimsa kutipi willakuy hunt’akuyniyuq profeciapi ñawpaq iskay testigokunaqa qhipa p’unchaykunapi kimsa kaq hunt’akuypa imayna kasqankuta sayachinku. Qhipa p’unchaykunapi “ch’usaqyachiq millay ruway”, iskay histórico testigokunapi, hinallataq Cristoq siminkunamanta kimsa bíblico qillqasqakunapi, ayqekuypaq waqyaytam rikuchin, mana domingo kamachikuy hunt’achiytaqa.

Hamuq qelqaypi sut’inchasunchik imarayku chay rurasqakuy pantasqa kasqanta, kimsakutin willakuy proféticapa rurasqanmanta sayasqa kamachikuykunapa contexto-ninpi, hinallataq imarayku domingo kamachiyta reqsisqa kasqanta, Cristo qosqan willakuypa contexto-ninpi, profético historiapa mana allin rikuchisqan kasqanta.

“Paganismowanwan Cristianismowan tinkusqa kay allinman mana allinman churanakuyqa profeciapi willakusqa ‘huchayoq runa’ nisqapa wiñariyninmanmi apawarqan, payqa Diospa contranpi sayaripa, pay kikin Diosmanta aswan hanaqman hatarichikun. Chay hatun llulla religionpa sistemaqa Satanaspa atiyinpa huk qespichisqa rurayninmi—paypa kallpachakusqanpa huk yuyarina monumentonmi, tronoman tiyaykuyta munaspa kay pachata paypa munayninman hina kamachinampaq.” The Great Controversy, 50.